Visa tai rodo, kad prieš laidojant šioje kalvelėje būta gyvenvietės. Kadangi nerasta radinių, leidžiančių tiksliau datuoti gyvenvietę, tegalime pasakyti, kad kalvelėje žmonių gyventa I tūkst. pr.m.e.

Jonas Stankus

PRIBITKOS PILKAPIAI

Paminklas yra Plungės rajono Tverų apylinkėje, apie 4 km į R nuo Tverų miestelio, kairėje kelio Tverai-Varniai pusėje. Pilkapius jau XIX a. pabaigoje minėjo F. Pokrovskis, vėliau P. Tarasenka. Nurodoma čia esant 10 pilkapių su akmenų vainikais. Dabar miške apie 25-30 m nuo kelio į Š rasti 4 pilkapiai. Galimas dalykas, kad toliau miško tankumoje yra dar vienas kitas išsklaistas pilkapis. Bet jie aiškiai neišsiskiria. Dalis jų buvę pamiškėje ir suardyti kasant žvyrą. Vieno pilkapio likučiai prie žvyrduobės krašto aptikti ir ištirti 1981 m. (ATL 1980 ir 1981 metais. V., 1982, p. 97).

1982 m. MAII ištyrė likusius 4 pilkapius. Jie buvo apsupę stambesniais ir jaunesniais medžiais, krūmais. Pilkapių sampilai siekė nuo 40 cm iki 115 cm aukščio, kelių pakraščiais matėsi iš žemės išlindę akmenys. Jie nevisai vienodos formos. Vieni iš jų apvalūs - pilkapiuose Nr. 1, 4, kiti - šiek tiek ištęsti, ovalo formos - Nr. 2, 3. Dydis jų nedaug tesiskiria. Pirmasis - 14x14 m, antrasis - 10x12 m, trečiasis - 10x11 m, ketvirtasis - 10x10 m dydžio.

Pilkapiai supilti iš gretimai esančios žemės - smėlio, žvyro, kai kur su molio priemaiša. Pilkapio Nr. 1 sampilą iš P, V ir Š pusių juosė dar 40-80 cm pločio ir 25-35 cm gylio griovelis. Prie

kitų pilkapių griovių pėdsakų nepastebėta. Sampilus juosė akmenų vainikai, kurių skersmuo ir forma taip pat ne visai vienoda: pirmasis - 9 m skersmens, antrojo dydis - 7,2x12 m, trečiojo - 5x8 m ir ketvirtojo - 7,2x10 m. Visi vainikai apardyti, o iš pilkapių Nr. 1 ir 2 vainikų išliko tik dalys. Vainikai krauti iš 1 eilės (tiek vertikaliai, tiek horizontaliai) vidutinių ir stambių akmenų. Prie pilkapio Nr. 2 vainiko iš R pusės pastebėti pritverti akmenų pusračiai.

Pilkapių Nr. 1, 2, 3 išorinėje akmenų vainikų pusėje buvo matyti akmenų grindiniai, o tarp akmenų - smulkūs angliukai. Galimas dalykas, kad šie grindiniai turėjo kažkokią paskirtį, susijusią su laidojimo apeigomis.

Pilkapių Nr. 1 ir 3 sampilų pagrinduose pastebėtas tamsios žemės sluoksnelis - pirminis žemės paviršius.

4 pilkapiuose rasta 18 kapų: pirmajame - 5, antrajame - 5, trečiajame - 2, ketvirtajame - 6. Mirusieji palaidoti nedeginti, 35-50 cm gylyje nuo žemės paviršiaus - sampiluose. Tik kape Nr. 5 griaučiai aptikti 105 cm gylyje, t.y. jau įkasti į nejudintą gruntą. Galimas dalykas, kad šis kapas yra vėlesnis, tuo labiau, kad prie griaučių nerasta jokių įkapių. Griaučių išliko tik fragmentai (k. 7, 9, 11, 12, 13, 14), kituose kapuose jie visai sunykę. Sprendžiant iš įkapių padėties kapuose, galima teigti, kad dalis mirusiųjų buvo palaidota galva į V, ŠV, Š. Išskirti, kiek moterų kapų, sunku. Lengviau išsiskiria vyrų kapai, kuriuose rasta jiems būdingų įkapių: įmovinių kirvių, ietigalių. Vyrų kapuose šalia šių darbo įrankių ir ginklų rasta ir papuošalų. Iš jų pažymėtinos žalvarinės antkaklės buoželiniais galais. Vyro kape Nr. 17 rasta žalvarinė profiliuota segė, kape Nr. 11 - žalvarinė segė trikampe kojele. Turtingiausias kapas Nr. 6, kuriame, be įmovinio kirvio,

įmovinio ietigalio su karklo lapo formos plunksna ir dalgio fragmento, rasta žalvarinė antkaklė kūginiais galais, dvi žalvarinės segės - viena trikampe kojele, kita - platėjančia kojele. Vyro kape Nr. 3 be įmovinio geležinio kirvio rasta žalvarinė akinė segė.

Kapuose Nr. 1 ir 4 rastos žalvarinės juostinės ornamentuotos apyrankės siaurėjančiais galais. Rastoji kape Nr. 4 rodo, kad ją nešiojo vaikas, nes ji taip sulenkta, kad prasikeičia galai.

Sprendžiant iš rastų įkapių, Pribitkos pilkapiuose laidota II-III m.e.a.

Bronė Tautavičienė

VYŽIŲ PILKAPIAI

Vyžių pilkapiai yra Utenos rajono R pakraštyje, Baluošo ežero V krante, į PV nuo Vyžių kaimo. Čia valstybiniame miške, Nacionalinio parko teritorijoje, apie 220x170 m plote, R-V kryptimi, išliko apie 70 pilkapių. Grupė kompaktiškesnė centre, o pakraščiais pilkapiai išsidėstę toliau vienas nuo kito. Sampilai yra nuo 6-8 m iki 14-15 m skersmens ir iki 1,5 m aukščio. Dalis jų apsupti pailgomis duobėmis-grioviais. Daugumas sampilų apaugę medžiais, apardyti centre iškastų duobių. Dalį sampilų dabar ardo pilkapyną kertantys Strazdų-Ginučių, Vyžių-Ginučių bei miško keliai.

Nacionalinio parko vadovybės pageidavimu dalį keliukų apardytų pilkapių ištyrė IEM. 1980 m. grupės V dalyje buvo ištirti 3 pilkapiai, rasta pavienių sudegintų mirusiųjų kauliukų be įkapių. 1982 m. pilkapyno pietinėje dalyje ištirti dar 2 pilkapiai (Nr. 4, 5), o 1983 m. įvairiose grupės vietose ištirta dar 6 pilkapiai (Nr. 6-11).